

ВИННИЧЕНКОЗНАВЧИЙ СЕМІНАР У НІЖИНІ

11-12 травня ц.р. у Ніжинському державному університеті ім. Миколи Гоголя відбувся міжнародний науковий семінар “Творчість Володимира Винниченка як інтелектуальна провокація”, присвячений 125-річчю від дня народження В.Винниченка та приурочений до 200-річчя Ніжинської вищої школи. Розпочав роботу семінару перший проректор університету *П.Никоненко*, який, проаналізувавши традиції Ніжинської вищої школи, визначив її майбутні стратегічні пріоритети в царині науки. Він також відзначив результативність роботи Винниченкознавчої лабораторії, яка працює при кафедрі української літератури. Із привітальним словом до учасників конференції звернувся також заступник директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка *М.Сулима*, який наголосив на значенні наукових центрів, зокрема Винниченкознавчої лабораторії, їх ролі в розгортанні наукового дискурсу.

Ознаменувала початок семінару також презентація видання роману В.Винниченка “Записки Кирпатого Мефістофеля” та фотоальбому-додатку, які здійснені черкаським видавництвом “Брама-Україна”. Цей культурологічний проект представляли директор видавництва *О.Третьяков* та упорядник *І.Кошова*.

Робота в секціях була проблемно, тематично або жанрово зорієнтована. Так, на засіданні першої секції “Творчість Володимира Винниченка: компаративний вимір” було заслухано доповіді *М.Сулими* “Страшна помилка” О.Плюща (1906), “Талісман” В.Винниченка (1915), “Стіна” Ж.-П. Сартра (1939): ціна помилки”, *Г.Сиваченко*, “В.Винниченко у дискурсі французького модернізму”, *В.Панченка* “Діалог” В.Винниченка з Ф.Достоевським”, *В.Гуменюка* “Винниченкова п’єса “Щаблі життя” як щабель українського мистецького модернізму”, *С.Михиди* “Володимир Винниченко: психічна структура творчих шукань”, *А.Горбань* “Боротьба” В.Винниченка як надособистісна проекція психічного змісту табу”, *О.Безлепкиної* “Є.Замятин і В.Винниченко: порівняльно-типологічний аспект”; на засіданні другої секції “Проза Володимира Винниченка: моделі буття” — *А.Козлова* “Духовні “Халепи” у романі В.Винниченка “Хочу!”, *О.Ковальчука* “Краса і сила у структурі буття (повість В.Винниченка “Краса і сила””, *Я.Цимбал* “Місто Кирпатого Мефістофеля (множинність інтерпретації образу міста в романі В.Винниченка)”, *Н.Михальчук* “Цинічне як естетичне: трансформація етичного у малій прозі В.Винниченка”, *А.Артюх* “Мотив “втечі від себе” в романі В.Винниченка “Лепрозорій”, *І.Кошової* “Перемога “того, що більше за нас”. Роман Володимира Винниченка “Записки Кирпатого Мефістофеля” у світлі фройдівської теорії сексуальності”, *С.Чернюк* “Конфлікт дискурсів як інтелектуальна провокація у драматургії В.Винниченка”; на засіданні третьої секції “Ревізія суспільних моделей буття: пошук тоталітарних інтенцій” — *Л.Мороз* “Національна проблематика у публіцистиці Володимира Винниченка”, *В.Хархун* “Парадигма антитоталітарного: диглосія естетичного опору у романах В.Винниченка “Слово за тобою, Сталіне!” та Д. Орвелла “1984”, *О.Омельчук* “Міжвоєнна націоналістична критика про Володимира Винниченка”, *Я.Гладир* “Парадокси й парадоксальні протиріччя роману В.Винниченка “Слово за тобою, Сталіне!”, *Т.Гребенюк* “Проблема подолання семіотичної межі у структурі поезиї літературного твору (драма В.Винниченка “Між двох сил”)”.

У рамках семінару відбулося обговорення книжки Г.Сиваченко “Пророк не своєї Вітчизни. Експатріантський “метароман” В.Винниченка: текст і контекст”. *О.Ковальчук* зазначив, що гостра проблемність книжки, насиченість її пошуком, привабливість стилю (ясність мислення, прозорість стилю, глибока ерудиція, смак, тяжіння до іронічних ходів) робить її явищем непересічним, що заслуговує на найвищу оцінку. *В.Хархун* вказала на значення цієї книжки, в якій актуалізується літературна й публіцистична спадщина В.Винниченка періоду його останньої еміграції, що досі була малодослідженою; окрім того, “сюжети” В.Винниченка осмислюються у поліморфному контексті світової літератури. Рецензент також зауважила, що у сконструйованій дослідницею інтертекстуальній площині творчості В.Винниченка письменник виглядає рівновеликою постаттю поруч з європейськими

мислителями й митцями. *С. Михида* відзначив наукову глибину праці, виокремивши як один із найбільш продуктивних розділ про З.Фройда. *В. Гуменюк* вказав на вирішальність вибраного ракурсу дослідження і, зокрема, ключової метафори для наукового успіху видання. *А. Козлов*, підкреслюючи значення дослідження Г.Сиваченко, зауважив, що вона відкриває нові горизонти для подальших наукових пошуків. *М. Сулима* відзначив, що монографія — це результат сумлінної і тривалої роботи дослідниці; використання широких контекстуальних рамок виокреслюють європейськість В.Винниченка. *Л. Мороз*, підсумовуючи обговорення, відзначила ключову роль книжки в розвитку сучасного винниченкознавства. На семінарі прийнято рішення висунути монографію Г.Сиваченко на здобуття премії ім. О.Білецького у галузі літературно-художньої критики.

Організаторами семінару була запропонована така тема для наступного зібрання: *“Картина світу у творчості Володимира Винниченка”*. Робочі теми семінару:

1. Парадигматика ідеологічних моделей у творчості В.Винниченка.
2. Естетичні моделі у структурі модерної свідомості (варіант В.Винниченка).
3. Трансформація хронотопічних структур у прозі митця.

Заплановане також проведення круглого столу *“Винниченкознавчий доробок В.Панченка (ідеологічне та естетичне)”*.

Оцінка семінару з позиції одного з її організаторів стереоскопізує подію, дає можливість побачити ідею в русі. Зміни відбулися не тільки кількісні (значно розширилася, порівняно з першим семінаром, географія учасників — Київ, Кіровоград, Сімферополь, Запоріжжя, Житомир, Кривий Ріг, Черкаси, а заявки надійшли з Одеси, Кам’янець-Подільського, Варшави), а й якісні. Як сигнал, поява дискусійних доповідей, поштовхом для появи яких був перший Винниченкознавчий семінар, що відбувся два роки тому. Так, доповідь Я.Цимбал опонувала ідеям, виголошеним О.Капленко, а доповідь О.Ковальчука діалогізує з ідеями, запропонованими В.Хархун. Такий підхід стимулює розгортання винниченкознавства як дискусійного простору, підтверджуючи головну ідею семінару про інтелектуальну провокаційність творчості В.Винниченка.

Винниченкознавчий семінар як культурологічна акція, що передбачав роботу секцій, презентацію, обговорення книжки, ще раз підтвердив плідність такої форми наукової організації.

м. Ніжин

Валентина Хархун

“БУДІВНИЧИЙ МОСТІВ МІЖ КРАЇНАМИ ТА МЕНТАЛІТЕТАМИ”

Саме так назвала Дмитра Затонського, акад. НАН України, дійсного члена Європейської академії наук і мистецтв, завідувача відділу світової літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України Барбара-Марія Монгайм, відомий німецький громадський діяч, виголошуючи промову на честь українського дослідника під час церемонії його нагородження Медаллю Гете. Ця урочиста церемонія відбулася в день смерті Йоганна Вольфганга фон Гете 22 березня 2005 р. у його рідному місті Ваймарі. Почесну нагороду український вчений отримав, як зазначено в дипломі, “за видатні заслуги перед німецькою мовою за кордоном і за сприяння міжнародним культурним відносинам”. Цією медаллю Гете-Інститут — організація, що має свої філії майже в усіх країнах світу і працює в Україні вже понад десять років — щороку відзначає видатних діячів культури та науки, зазвичай по одному представнику від кожного континенту. 2005 р. серед нагороджених були письменниці Рут Клюгер (США) та Йоко Тавада (Японія), диригент Сімона Юнг (Австралія), філософ Самюель Аззефа (Ефіопія). Європу вперше представляв учений з України — Дмитро Затонський.

Слово і Час. 2005. №7